

שכן שאסור לזר לפני זריקה.

ד. משום אכילה חוץ לקלעים, שנלמד בקל וחומר מחטאת ואשם.

ה. משום אוכל עולה, שאסור אפילו לכהן ואפילו בתוך הקלעים. וכל שכן שאסור לזר חוץ לקלעים וחוץ לחומה⁽³³⁾.

אם כן משמע שיש מלקות⁽³⁴⁾ גם באיסורים הנלמדים בקל וחומר.

ומתצינן: גם בדברי רבא הכוונה היא רק שחמשה איסורין הוה ולא ללקות עליהם, ומה שאמר "לוקה חמש", כוונתו לומר שלוקה בעונש על חמשה איסורים.

ומקשינן: והא אגן תנן במשנתנו לעיל "אלו חן הלוקין", וכתוב שם האוכל ביכורים והאוכל קדשי קדשים חוץ לקלעים.

והרי מדובר שם במלקות ולא רק באיסור לאו, שהרי כתוב מפורש במשנה "לוקה ארבעים", ומקור האיסור לאכילת ביכורים

קודם קרייה הוא כדברי רבי שמעון כמו שהתבאר בדף הקודם, ורבי שמעון לומד איסורים אלו על ידי קל וחומר, אם כן משמע שלומדים מהקל וחומר איסור שיש בו מלקות⁽³⁵⁾.

ומתצינן: **אלא** הטעם שלומדים "מתרומת י"א-א ידך" שיש חיוב מלקות באוכל ביכורים קודם קרייה, אינו משום שלומדים איסור אכילת ביכורים חוץ לחומה בקל וחומר ממעשר, אלא משום שהפרטים בפסוק יז **קרא יתירא הוא**,

[עיי' לעיל יז א בתחילת הברייתא של רבי שמעון שהבאנו את כל הפסוקים במלואם]

מכדי, כתיב [שהרי כתוב קודם לכן, בפסוק ו] "**והבאתם שמה** עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיכם ובכרת בקרכם וצאנכם. **ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם**" וגומר [דברים יב ו-ז]

אם כן, אחר כך כשכותבת התורה את איסור

33. כתב החזו"א (חו"מ ליקוטים סי' כ"ג להלן יח, ב) שמימרא זו של רבא היא לפי התנא בכריתות (כג, א"ב) הסובר שבקדשים סובר רבי שמעון שיש איסור חל על איסור. שהרי לפי רבא חל איסור של חוץ לחומה וחוץ לקלעים על איסור של זרות, ושל אוכל עולה, ושל אכילה לפני זריקה, שחלו כבר בשעת שחיטת העולה.

34. הריטב"א מבאר שכיון שכאן מדובר בדברי אמורא, יותר מסתבר שכוונתו למלקות ממש, שאם כוונתו לאיסור בלא מלקות, אנו יודעים זאת כבר מהברייתא.

35. ואי אפשר לתרץ שאמנם מה שנלמד בקל וחומר הוא איסור בלא מלקות אבל מה שנלמד מהפסוק הוא איסור עם מלקות, ולכן ביכורים עד שלא קרא וקדשי קדשים חוץ לקלעים הובאו במשנה שיש בהם חיוב מלקות משום שהם נלמדים ישר מהפסוק באם אינו ענין לאיסור חוץ לחומה תנהו ענין לאיסורים אלו.

אי אפשר לתרץ כן, שהרי כל מה שאנו אומרים שהפרטים לא נכתבו לענין לאיסור אכילה חוץ לחומה הוא רק כלפי איסור בלא מלקות אבל כלפי איסור עם מלקות כל הפרטים בפסוק נצרכים שהרי לא ניתן ללמוד איסור אכילה חוץ לחומה עם מלקות מקל וחומר, ואם

לענין אכילה קודם קרייה שחייב מלקות, וכן לכל חד וחד תנהו לאיסור חדש שחייב בו מלקות⁽³⁷⁾.

גופא: שנינו לעיל אמר רבא: זר, שאכל מן העולה, לפני זריקה, חוץ לחומה, לרבי שמעון לוקה חמש.

א. משום אוכל קדש חוץ לחומה, ונלמד בקל וחומר ממעשר. ב. משום אוכל חוץ לקלעים, ונלמד בקל וחומר מחטאת ואשם. ג. משום אוכל לפני זריקת דמים, ונלמד בקל וחומר מתודה ושלמים. ד. משום זר גמור שאוכל אפילו לאחר זריקה, ונלמד בקל וחומר מבכור. ה. משום אוכל עולה אפילו לאחר זריקה ואפילו לפניו מן הקלעים.

אכילה חוץ לחומה, דיינו לכתוב רחמנא "לא תוכל לאוכלם!" שהרי הפסוק מוסב על הפרטים שפירטה התורה קודם לכן, ולא צריך לפרט שוב את כל הדברים האסורים⁽³⁶⁾,

או מדוע מיהדר מפרש בהו רחמנא, זה שחזרה התורה לפרט: מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתוך ותרומת ירך — למה לי?

אלא מיותרים הם לענין איסור אכילה חוץ לחומה, ולא מחמת הקל וחומר, אלא מחמת שנתפרשו כבר בפסוק הקודם.

ולכן, תנהו ליהודי להו איסורי לאוי חדשים, שיש בהם מלקות. הלכך בכיכורים תנהו

שיש בו מלקות, חוץ מביכורים שלא שייך בו זריקת דמים, ורק אותו נדרוש לענין איסור אכילה קודם קרייה.

ותירץ שאין הכי נמי, רק באיסורים אלו יש חיוב מלקות..

ומה שכתוב במשנה שלוקין באוכל קדשי קדשים חוץ לקלעים, זה נלמד ממקום אחר, שכתוב "ויבשר בשדה טרפה לא תאכלו" והובא בגמרא לקמן..

ומה שאמר רבא "לוקה חמש" וכלל שם גם עוד איסורים חוץ מאיסור אכילה קודם זריקת דמים, מפרש רש"י שבדברי רבא נשאר הגמרא עם התירוצו שאמרה קודם, שכוננת רבא לאיסורי לאו בלא מלקות.

יוצא לפי רש"י, שלמסקנא לרבי שמעון לוקין מפסוק זה על ביכורים עד שלא קרא עליהם ועל אוכל קדשים לפני זריקה, ושאר הדברים שלומד רבי שמעון מקל וחומר אינו אלא לאיסורא.

אבל הר"י בתוספות כאן פירש, שהיתור מועיל לגלות לנו שעל כל האיסורים שאנו

אין למדים בקל וחומר איסור עם מלקות, על כרחך למדים באם אינו ענין רק איסור שאין בו מלקות.

ולכן הקשו בגמרא שאם מצאנו שניתן ללמוד באם אינו ענין איסור שיש בו מלקות ואינו נצרך לאיסור אכילה חוץ לחומה, על כרחך שעושים קל וחומר ללמוד איסור שיש בו מלקות. (על פי ביאור התוספות לעיל הערה 25).

36. ומפרש רש"י שאין זה נחשב לאו שבכללות שאין לוקין עליו, משום שה"לא תוכל לאוכלם" הולך על כל הדברים המפורטים לעיל, וזה נחשב כאילו פירט הכתוב לאו בכל אחד ואחד בנפרד.

37. הקשה רש"י, כיצד לומדים מיתור זה את כל האיסורים שלמד רבי שמעון, והרי לא ניתן ללמוד איסור שיש בו מלקות בקל וחומר, אם כן אולי פרט הכתוב רק כדי לאסור אכילה קודם זריקת דמים, שיהא בכל אחד מהפרטים לאו

ומקשינן על רבא:

ולילקי נמי משום "וזר לא יאכל כי קדש הם" [שמות כט], שנאמר גבי קרבנות המילואים, שהיות וכתוב "כי קדש הם", ונתן הכתוב טעם לדבר לפי שהם קדשי קדשים, אם כן, בא להזהיר את הזר בלאו על כל קדשי קדשים, שלוקה הזר על אכילתם. ומדוע לא החשיב רבא לאו זה?

ומתריצין: הני מילי שעובר בלאו זה, רק היבא דלכהנים חזי. [ראוי] להם לאכול מהקרבת כשהוא בפנים, שהרי מדובר שם בקרבנות המילואים הנאכלים, שהם חטאת ושלמים, וכתוב שם בתחילת הפסוק "ואכלו אותם אשר כופר בהם".

מה שאין כן הכא, בקרבן עולה, דלכהנים נמי לא חזי בשרם לאכילה גם כשהוא בפנים המחיצות, (1) היות שכל בשר העולה נשרף כליל על המזבח, אין הם בכלל הלאו הזה, ולכן אינו לוקה משום לאו זה.

ומקשינן: ולילקי נמי משום [שמות כט] "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו". שלמדנו מהמילה המיותרת "בשדה", שמדבר הכתוב בבשר קדשים שיצא חוץ למחיצות, כמו "שדה" שאין בו מחיצות, כיון שיצא בשר חוץ למחיצות, נאסר.

[וכמו כן עובר, שהוציא את ידו חוץ למחיצת אמו] בשעת שחיטת אמו, לא עלתה לו ליד העובר שחיטה של אמו, ונאסר].

ואם כן, גם במקרה של רבא, צריך ללקות משום לאו זה, ומדוע לא החשיבו רבא?

ומתריצין: הני מילי שעובר בלאו זה, רק היבא דבפנים המחיצות חזי לאכילה, דומיא ד"בשר בשדה".

מה שאין כן הכא, בבשר קרבן עולה דבפנים נמי לא חזי. לכן אינו עובר בלאו זה (2).

לומדים, גם אלו שנלמדים מקל וחומר, כולם יש חיוב מלקות. ולפי זה "לוקה חמש" שאמר רבא, הכוונה למלקות ממש.

וכן כתב הרמב"ן, אבל מטעם אחר. שסובר שמחמת היתור לומדים איסור חדש מכל פרט, משום שאיסור שנלמד בכל פרט נתרבה לכל הפרטים בהיקש, ומה שרבי שמעון למד את כל הפרטים אחד מהשני בקל וחומר, זהו לימוד בעלמא, לומר שאף קל וחומר הוא, אבל עיקר הלימוד הוא בהיקש.

וכן משמע בדעת הרמב"ם שפסק שלוקה בכל האיסורים הנלמדים מפסוק זה, משמע שסובר כפירוש ר"י בתוספות (כך פירש הלחם משנה בפ"ד מבכורות הט"ז), או כפירוש הרמב"ן (כך פירש הפני יהושע).

1. ביאור קטע זה הוא על פי הריטב"א. ועיין באור שמח (פי"א ממעשה הקרבנות ה"ג) שהקשה על לשון הגמרא כאן, ואין מקום לקושיתו לפי ביאור הריטב"א.

2. בחידושי רי"ז הלוי (ריש הלכות פסולי המוקדשים), מבאר שלא זו אינו דין מיוחד בקדשים, שכן הוא שייך גם בחולין, בעובר שהוציא ידו והחזירה.

ואין לומר שהם שני דינים נפרדים ורק יוצאים מפסוק אחד, שהרי בגמרא בחולין (סח, א) מוכח שהם דין אחד, וכן מפורש בתוספות כאן (ד"ה ולילקי משום ובשר) שכתבו "ושם יוצא חדא הוא", וכן מדויק ברמב"ם (פי"א

נמי לא חזי, לכן אינו עובר בלאו זה.

ומקשינן: ולילקי נמי כאידך לאו דרבי אליעזר.

דתניא: רבי אליעזר אומר, כל דבר שהוא ב"ליל תהיה לא תאכל, בא הכתוב ליתן בו לא תעשה על אכילתו.

אם כן, בשר עולה, שהוא עולה כליל למזבח, יש בו לאו נוסף באכילתו. (5) ומדוע לא החשיב רבא לאו זה? (6)

ומתריצין: אין הכי נמי, מודה רבא שלוקה

ומקשינן: ולילקי נמי כדרבי אליעזר. דאמר רבי אליעזר, מזה שכתוב גבי נותר [שמות כט] "לא יאכל כי קדש [הוא] (3) [הם]". וכיון שנתן הכתוב טעם לדבר שנפסל "כי קודש הוא", לומדים מכך,

ב-יח ב-יח כל שבקדש פסול [בכל הקדשים שנפסלו], בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו.

ומדוע לא החשיב רבא לאו זה?

ומתריצין: הני מילי שעובר בלאו זה, רק היכא דקודם פסולו חזי לאכילה (4), כמו נותר. מה שאין כן הבא, בקרבן עולה דקודם פסולו

לאכילה, שהרי עדיין לא נזרק דמו. ומתריץ, שלא מיעטה כאן הגמרא אלא עולה שקודם פסולה אינה ראויה לבא לידי אכילה, אבל קרבנות הנאכלין שנפסלו אפילו קודם זריקה הרי הן בכלל כל שבקדש פסול.

5. עיין בערוך לנר (כריתות כג, א ד"ה קאי) שהקשה, שהרי רבא מדבר בבשר עולה שיצא חוץ לחומה וכבר נפסל מלהיות כליל, ואיך ילקה עליו מהלאו של כליל תהיה. ותירץ, שכיון שאם עלה למזבח, הדין שלא ירד. לכן שפיר נכלל בלאו של כליל תהיה.

6. נחלקו הראשונים בלאו זה, שיטת הרמב"ן שלא זו היא לאו שבכללות ואין לוקין עליו, כיון שכולל כמה דברים: מנחת כהן, אימורים, ועולה. ומה שמקשה הגמרא מזה, פ"י הרמב"ן לפי שיטת רש"י שרבא דיבר על לאוין בלא חיוב מלקות, וקושית הגמרא היא גם מלאוין שאין בהם חיוב מלקות. ולפי שיטה זו שהיו לאו שבכללות, אם כן לשיטת ר"י בתוספות שפירש שרבא דיבר בלאוין שיש בהם מלקות, נצטרך לפרש שקושית הגמרא היא למאן דאמר שלוקין על לאו שבכללות.

ממעשה הקרבנות ה"ו שכתב: כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נעשה כטריפה כמו שביארנו בהלכות מאכלות אסורות.

ולפי זה מבאר הרי"ז הלוי, שגדרו של הלאו הוא איסור על היוצא חוץ למחיצה של אכילה, שזה שייך גם בחולין, ולא איסור על היוצא חוץ למחיצה של הקרבה, שאינו שייך בחולין.

וזהו ביאור הגמרא, שהלאו של "ובשר בשדה טרפה" שייך רק לבשר הנאכל, שהעזרה היא מחיצתו לענין אכילה, אבל כאן בבשר עולה שגם בפנים לא ראוי לאכילה, אם כן אין לו מחיצת אכילה כלל, ולא שייך בזה הלאו של "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו", ולכן חייב רק משום הלאו של אוכל חוץ לחומה בלבד.

3. מסורת הש"ס, אבל הרש"ש בפסחים (פה), א על רש"י ד"ה הרי זה, הגיה שצריך לומר "הוא". משום ש"הם" נאמר גבי נותר.

4. החזו"א (פסחים כד, א) הקשה מהמבואר בפסחים שחטאת שנפסלה מחמת שהובא דמה לפנים האוכל מבשרה הרי הוא באזהרה דרבי אליעזר ד"לא יאכל כי קודש הוא", משמע שיש לאו גם במקום שקודם פסולו לא היה ראוי